

ОММАВИЙ СПОРТ ТАДБИРЛАРИГА ҒОЯ ТАНЛАШНИНГ АҲАМИЯТИDOI: <https://doi.org/10.53885/edinres.2022.4.4.023>

Сапарниязов Сансызбай Кадирниязович,

Ўзбекистон давлат жисмоний тарбия ва спорт университети Нукус филиали
ассистенти

Аннотация. Мақолада тарбиявий аҳамиятга эга бўлган оммавий спорт тадбирларини ташкиллаштиришида аҳамиятли бўлган зояларни танлаш хусусида сўз юритилган. Шунингдек, талабаларни жисмоний тайёргарлигини оширишида оммавий спорт тадбирларининг ўрни алоҳида таъкидланган. Мақолада ташкил этилиши мумкин бўлган тадбирлар учун зоялар муҳакама қилинган.

Калит сўзлар: оммавий спорт тадбирлари, зоя, ташкилий тадбир, режиссёр.

THE IMPORTANCE OF CHOOSING AN IDEA FOR PUBLIC SPORTS EVENTS

Saparniyazov Sansyzbay Kadirniyazovich,

Assistant of the Nukus branch of the Uzbek State University of Physical Culture and
Sports

Abstract. The article discusses the choice of ideas that are important in the organization of mass sports events of educational significance. The role of mass sports events in improving the physical fitness of students was also emphasized. The article discusses the ideas of events that can be organized.

Keywords: mass sports events, idea, organizational event, director.

ВАЖНОСТЬ ВЫБОРА ИДЕИ ДЛЯ ОБЩЕСТВЕННЫХ СПОРТИВНЫХ МЕРОПРИЯТИЙ

Сапарниязов Сансызбай Кадирниязович,

Ассистент Нукусского филиала Узбекского государственного университета
физической культуры и спорта

Аннотация. В статье рассматривается выбор идей, важных при организации массовых спортивных мероприятий воспитательного значения. Также была подчеркнута роль массовых спортивных мероприятий в повышении физической подготовленности студентов. В статье рассматриваются идеи мероприятий, которые можно организовать.

Ключевые слова: спортивно-массовые мероприятия, идея, организационное мероприятие, режиссер.

Кириш. Исталган тадбирни ташкил этиш тадбир ғоясини аниқлашдан бошланади. Спорт ва оммавий тадбирларда бош ғояни аниқлаш муҳим аҳамиятга эга. Ғоя аниқлангандан кейингина кўшимча деталларга ойлинлик киритилади, тадбир сценарийси ёзилади. Ғоя — инсон тафаккурида вужудга келадиган, жамият ва оламларни мақсад сари етаклайлиган фикр. Унда оламни билиш ва амалий ўзгартириш мақсадлари, уларга эришиш йўллари ва воситалари мужассам бўлади. Фалсафа тарихида ғоя турли маъноларда қўлланган. Форобий «фозил жамият», Навоий «адолатли жамият» ғояларини илгари сурганлар. XVII-XVIII асрларда ғоя тушунчаси билиш назарияси билан боғлаб изоҳланган. Шу асосда ғояларнинг келиб чиқиши, билишнинг турли даражалари шакллари билан алоқаси, умуман билиш жараёнида тутган ўрни масалалари таҳлил қилинган. Янги даврда Кант Ғояларни «ақл тушунчалари» сифатида асослашга ҳаракат қилган. Фихте фикрича, ғоя «мен» нинг мақсадидан иборат. Гегел фалсафасида ғоя тараққиёт жараёнини

ўзида тўла гавдалантирадиган моҳият сифатида талқин этилган» [1].

Материаллар ва методлар. Мақолада ҳужжатлар билан ишлаш, илмий-услубий адабиётлар таҳлили, педагогик кузатув, суҳбат каби илмий тадқиқот методларидан фойдаланилди.

Таҳлил ва муҳокама. Ғоя - муайян фикр, мақсад сари етакловчи куч. Ғоя – ният, режа маъноларини ҳам англатади. У маълум бир фикрнинг ҳиссиёт билан бўрттирилишидир. Бадий образ – тўқима бўлиб, ижодкор томонидан яратилади. Бадий тўқиманинг ўлчови ҳаётий ҳақиқатга мос келиш ё келмаслиги билан ўлчанади. Натижада бадий тўқима ғоя билан бирлашиб бир мақсадга йўналган тушунчани келтириб чиқаради.

Таҷриба натижалари ғояда умумлашади ва шу маънода билим шаклига айланади. ғоя нарса ва ҳодисаларнинг фақат мавжуд хусусиятларини эмас, балки уларнинг ривожланиш тенденцияларини, келажакдаги ҳолатларини ҳам ифода этади. Шу нуқтаи назардан қараганда, ғоя амалиётга жорий қилса бўладиган билимдан иборат. Демак, ғоя билиш ва амалий фаолият ўртасида фаол боғловчи ҳисобланади ва у барча янги нарсаларни яратишнинг асосидир.

Ғоялар ҳар доим ҳам фақат яхшиликка эзгуликка ҳамда юксакликка етаклайвермайди. Ғоя ижобий ёки салбий рол ўйнаши мумкин.

Фанда эса ғоя мавжуд билимларни синтез қилиш, умумлаштириш ва катъий тартибга солиш воситаси бўлиб хизмат қилади. Бу, аввало, ҳар қандай тахминлар, тамойиллар ва тасаввурларни бирлаштириб, яхлит тизим ҳолига келтиради ва кашф этилаётган қонунлар, илмий назарияларнинг ўзагини ташкил этади.

Илмий адабиётларда «ғоя», «мафкура», «идея» ва «идеология» тушунчалари ишлатилмоқда. Идея ва идеология кўпроқ Ғарб давлатларида ҳамда рус тилидаги манбаларда учрайди. Идея ибораси юнон тилидаги идея сўзидан олинган, у идеология сўзининг ўзаги бўлиб ҳисобланади ва «тушунча» ёхуд «фикр» маъносини англатади.

Идеология (Идея — ғоя, тушунча, логика – таълимот) атамаси эса ғоялар тўғрисидаги таълимотни англатади ва икки хил маънода ишлатилади:

- Ғояларнинг моҳият-мазмун шаклланиши, аҳамияти тўғрисидаги билимларни ифодалайди ва илмий соҳа бўлиб ҳисобланади.

«Инсон тафаккури воқеликни идрок этиш мобайнида турли фикрлар, қарашлар, ғоялар ва таълимотлар яратади. Лекин тафаккур яратган ҳар қандай фикр ёки қараш, мулоҳаза ёки нуқтаи назар ғоя бўла олмайди. Фақат энг кучли, таъсирчан, залворли фикрларгина ғоя бўла олиши мумкин.

Тафаккурнинг маҳсули сифатида ғоя теварак оламни ўрганиш, билиш жараёнида вужудга келади. Ижтимоий онгнинг барча шакллари –илм – фан, дин, фалсафа, санъат ва спорт, бадий адабиёт, ахлоқ, сиёсат ва ҳуқуқ – муайян бир ғояларни яратади, уларга таянади ва уларни ривожлантиради. Маълум маънода айтиш мумкинки, ҳар бир онг соҳасининг ўз ғоялари мавжуд бўлади.

Мазмун ва намоён бўлиш шаклига қараб, ғояларни бир қанча турларга ажратиш мумкин.

- Илмий ғоялар;
- Фалсафий ғоялар;
- Диний ғоялар;
- Бадий ғоялар;
- Ижтимоий – сиёсий ғоялар;
- Миллий ғоялар;
- Умуминсоний ғоялар ва ҳоказо» [2].

Ҳозирги пайтда кимнинг ғояси кучли, фикри тиниқ, мафкураси ҳаётий бўлса – ўша ғалаба қозонади.

Ғояни яна янги фикр, қайсидир йўналиш бўйича аввал бўлмаган ва бўлганларидан ўзгача янги топилма десак ҳам бўлади. Ғоянинг воқеликка яъни, сиз ташкил этаётган ёки режиссёрлик қилаётган спорт тадбирига мос келиши муҳимдир.

Туман, шаҳар, вилоят ҳамда Республика миқёсидаги катта ҳажмли оммавий спорт

тадбирлари, мусобақалар ва байрамлар орқали илгари сурилаётган ғояни режиссёр, тадбирнинг ҳар бир номерида, чиқиш парадларида, бошловчиларнинг сўзларида-шерларида, рассомлар ишида, фон мусикаларию кўшиқларда, рақсларда, декорациялар, жонли фонларда, иштирокчилар чиқишларида, рангли чироқларда, катта мониторларда ва ҳаттоки сўнгги кульминацион нуқта пиротехника мушакбозликларида ҳам ўз аксини, кўринишини топган бўлиши керак.

Асосий мақсад томошабинларни сиз даъват қилаётган ғояга ишонтириш ва натижага эришиш. Яъни томошабин ақлига таяниб ўз хошиш иродаси орқали спорт билан шуғулланиши, бадан тарбия қилиши ҳамда ўзи ва оиласи соғлиги ҳақида қайғуриши лозим. Ташкилотчилар тадбирнинг кетма-кетликдаги бадиий чиқишлари, театрлаштирилган томошалари, кўшиқлару рақслари, кутилмаган ҳайратланарли воқеалари орқали ғояни тарғиб этиш, кишиларни шу ғоянинг тўғри, ҳаётий ва илғор эканлигига ишонтиришни ўз олдига мақсад қилиб олиш керак.

Хулоса. Оммавий спорт тадбирларининг ғоялари ҳам халқнинг шукроналик, тотувлик, меҳр оқибат, меҳнатсеварлик, самиймийлик, Ватанни севиш, саховатпешалик, санъатга ва спортга бўлган муҳаббат, китобга ҳамда илм олишга бўлган интилиш, келажакка бўлган умид ва ўз мақсадларини руёбга чиқарувчи кучни, ишончни ўзида ифода этади, жамият аъзоларини шу мақсад атрофида жипслаштиради. Буларга оммавий тарзда ўтказиладиган байрамлар, тадбирлар, спорт мусобақалари ва ўйинлари орқали самарали эришишимиз мумкин.

Фойдаланилган адабиётлар

1. Миллий истиқлол ғояси: асосий тушунча ва тамойиллар, (Олий таълим муассасалари учун тажрибавий қўлланма). Ўзбекистон файласуфлари миллий жамияти, Тошкент, 2013.

2. Миллий истиқлол ғояси: асосий тушунча ва тамойиллар. Т.: «Ўзбекистон», 2000.

4-бет